

LAUREN BERLANT

CRUEL OPTIMISM

Huomautus kansikuvasta

Jos keho: Riva ja Zora keski-iässä

LAUREN BERLANT

Lauren Berlant, *Cruel Optimism*. Duke University Press 2011, 265–267. Suom. Ari Korhonen & Katariina Mäkinen.

Maalaus kirjan kannessa on Riva Lehrerin teos *Jos keho: Riva ja Zora keski-iässä* (*If Body: Riva and Zora in Middle Age*). Siinä Zora-koira, jonka toinen silmä on sokea ja jonka kauluri estää sitä koskemasta hellää kohtaansa, katsoo tyhjyyteen ja näyttää onnelliselta. Miten niin? Zora näyttää onnelliselta, koska se on paikallaan, katse käännettynä yläviistoon, ja koska sen häntä näyttää intiimisti silittävän taustalla lattialla makaavaa Rivaa. Riva, kasvot puoliksi peitettynä, luultavasti itkee. Hän ei kuitenkaan ole romahtanut kokonaan, kuin jonkin musertavan kiihtymyksen hajottamana. Riva on nostanut kätensä pitääkseen kasvojaan edes puolittain koossa ja koskettaakseen kohtaa, jota Zora ei voi koskea. Samalla Riva kätkee sen, mitä Zora ei voi kätkeä, ja siten maalauksessa koiralla näyttää olevan kasvot heille molemmille. Zora kääntää ne kohti valoa, ehkä. Maalauksen nimen alku on oleellinen: *Jos keho*. Lauseessa ei ole verbiä, ei toimintaa, ainoastaan odotus tai suunta, subjunktiivinen ja ehdollinen. Siinä on JOS mutta ei NIIN. Mitä sitten löydämme, kun seuraamme, mihin tuo JOS vie? Jos keho, kipu. Jos keho, kurjuus. Jos keho, väsyminen, haavoittuvuus, puhki kuluminen. Jos keho, sidos elämään. Jos keho,

kudelman, hiukset, proteesit ja pinnat, jotka ovat myös pohjana ja taustana. Jos keho, toisia kehoja: kehoja näkymättömissä ja lähellä, abstrakteina ja käsinkosketeltavina. Jos keho, jäljittely: Riva nimittäin kätkee kasvonsa aivan kuin voisi siten olla sokea kuin Zora, vaikka ero sokeana olemisen ja sen kaltaisuuden välillä käy maalauksessa enemmän kuin selväksi. Riva ei ole sokea vaan yrittää vain pysyä Zoran liikkeen tahdissa, hellänä ja kipeästi. Jos keho, siinä ovat Riva ja Zora, pysyttelemässä ja kiinni pitämässä, keskellä.

Jos keho, keskellä on aina tila, kehojen välissä on tila vaikka ne koskisivatkin toisiinsa. Riva on keskeltä halki revitty – *spina bifida*. Maalauksen nimi ei kuitenkaan viittaa tähän. Se viittaa ikään, keski-ikään, josta voi sekä ihmiselle että koiralle päätellä elämänkaaren pituuden tilastollisen odotusarvon. Missä mielessä tämä kahta haavoittuvaista kehoa esittävä kuvaelma toimii julmasta optimismista kertovan kirjan verhona, sen kantena? Zora ja Riva näyttävät olevan rauhassa toistensa kehollisen olemisen kanssa ja antaneen toisilleen sen, mitä tulivat hakemaan: kumppanuutta, vastavuoroisuutta, hoivaa, suojaa. Kehot tekevät toisistaan aavistuksen verran mahdollisempia, mutta ne eivät pysty kaikkeen. Minun näköni ei voi antaa sinulle sinun näköäsi, minun performatiivinen sokeuteni ei ehkä ole edes empatiaa, eikä sillä,

miten minä olen kyvytön tai kyvykäs, ole juurikaan tekemistä sen kanssa, miten sinä olet kyvytön tai kyvykäs. Yhteistä meille on, tämän kaiken keskellä, solidaarinen hännän sipaisu, ja se on todellinen asia. Zora ja Riva ovat utooppisen realismin parivaljakko, joka katsoo asioita yhdessä, kumpikin osittain. Rikkinäisyyden keskellä fantasia ei tavoittele korjaamista. Se tavoittelee varmuutta, joka ei muodostu haurauden kieltämisestä. Jokapäiväisesti se tarkoittaa seikkailuja ja umpikujia yhdessä, viimeistä iskua odottaen, ja samalla myös tilan avautumista toipumiselle, lepäämiselle – ja sille ettei iskua kenties tulekaan. Jos keho, niin kaikki, mitä tahansa, voi seurata.

Maalauksen kohtaaminen ei siis näyttäisi esittävän julman optimismin piiriin kuuluvaa suhdetta, koska kuvassa ei näy projektioita tai väärintunnistamisia, koska siitä voi poimia niin monenlaisia vastavuoroisuuden muotoja, ja koska siinä on ”ja”, joka näyttää toimivan kummallekin näistä olennoista siinä maalauksen ajassa, jossa heidän läsnäolonsa nykyhetki yhä jatkuu. Näissäkin olosuhteissa kuolevaisuus ja haavoittuvaisuus kuitenkin väijyvät asetelmassa sen hienovaraisen kummana painostavuutena. Silloinkin kun ihminen tai koira saa haluamansa, sitä ei hänellä ole. Paraskin suhde, silloinkin kun se aidosti ansaitsee siihen liitetyn optimismin, voi kääntyä julmaksi, kun ihmisen, tai minkä tahansa koiran, hallinnan ylittävä olosuhde yhtäkkiä murtaa varmuuden selvitä niillä

ankaruuden näyttämillä, jotka ulottuvat tämän käsillä olevan, loputtomasti esteettiseen aikaan venyvän näyttämön tuolle puolen. Jos-kehojen on turha toivoa voivansa jäljitellä maalauksen asetelmaa: kunpa ne vain voisivatkin seurata määrättömästi koiran hakeutumista kohti elämää. Maalaus on toiveita herättävä asia. Vammaisuus, haavoittuvuus, queeriys, feminiinisyys ja kumppanilajien solidaarisuus – on niin paljon kokeellisia yhteyksiä solmittaviksi, niin paljon varmuutta ylläpidettäväksi. Koska tässä tilanteessa tehtävää on niin paljon, siinä elää myös optimismi siitä, että paikallaan pysyttely saa aikaan hyvää. Zoran istuminen on olemista mallina liikkeelle ja pitäytymistä liikkeestä, ja maalaus on sen ele.

Keho on poliittinen ongelma, tietysti. *Jos keho* on optimismin performanssi, optimismin joka pärjää paitsi eksistentiaalisessa satunnaisuudessa myös siellä missä tullaan toimeen ilman maalausta, riskien rakenteellisen julmuuden ja niille alttiina olemisen keskellä ja siellä missä haalitaan kokoon sellaisia asioita kuin Zoran kaulus: lääkkeet ja mitä ikinä tarvitaankaan pitämään yllä olosuhteet rakkautta varten. *Jos keho* on teos, kansikuva, cover-kappale, tribuutti, siirtymä, muunnelma, ja sellaisena maalaus jää vaikuttamaan pitkään sen jälkeen kun kaksikko pysähtyi sen malliksi. Se on muotokuva heidän nujertamattomasta molemminpuolisesta halustaan jatkaa vastedeskin toistensa tahdissa myös maalauksen kehyksen ulkopuolella. ■